

Música

La matèria de Música a l'educació secundària obligatòria es construeix des del perfil competencial de l'educació musical inclòs en l'àrea d'educació artística. Durant aquesta etapa es desenvoluparan les capacitats adquirides en els cursos anteriors i es consolidaran els sabers bàsics apresos prèviament per l'alumnat.

La música contribueix activament al desenvolupament cognitiu, emocional i psicomotor de l'alumnat. En la seva vessant cognitiva desenvolupa l'atenció, la percepció i la memòria. Respecte a l'aspecte emocional, la música promou la sensibilitat, l'empatia, el gaudi, l'autoconfiança, la responsabilitat, el respecte cap a la diversitat cultural i el treball col·laboratiu. L'aspecte psicomotor està molt lligat a les tècniques d'improvisació i interpretació vocals i instrumentals així com als elements rítmics del llenguatge musical. El treball de la part més física promou el desenvolupament psicomotriu fi, la millora de la lateralitat, de la respiració i de la posició corporal.

L'anàlisi auditiva no només ha d'anar lligada a la identificació d'elements i característiques que configuren els gèneres musicals i els seus contextos sinó que també s'hauria d'activar en la pràctica interpretativa i en la creació. És fonamental que en els processos de creació hi hagi moments en què s'analitzin obres que puguin servir de referents de les creacions de l'alumnat, tal com succeeix en el context artístic professional. De la mateixa manera, per poder aprofundir en la comprensió del llenguatge i l'estructura musicals, caldrà fer exercicis per interpretar les peces analitzades o bé prendre-les com a pauta guiada d'improvisació. També resulta fonamental contextualitzar les produccions musicals ja que no només són reflex de la subjectivitat de cada artista sinó també de societats passades i de l'actual. En aquest sentit és interessant generar situacions en què l'alumnat sigui proactiu en la recerca d'artistes, obres, etapes històriques i elements característics que les configuren. D'aquesta manera l'alumnat podrà comprendre i valorar el paper que juga la música com a part del patrimoni cultural local, nacional i internacional.

La improvisació és una competència que permet la comprensió i la interiorització d'elements musicals de diferents produccions artístiques que són clau perquè l'alumnat recreï i projecti a través de la música la seva creativitat i les seves emocions com a manera d'expressió individual i grupal.

La interpretació, la creació i l'organització de projectes musicals i transdisciplinaris amb la música com a vehicle fa participar l'alumnat de les oportunitats personals, socials i professionals que obren les manifestacions culturals. També ajuden en la maduració de la presa de decisions, la responsabilitat i l'autoconfiança.

La connexió del procés creatiu amb les eines digitals i la tecnologia es mostra necessària no només en un món laboral canviant, sinó que permet accedir amb més facilitat a la creació musical, l'anàlisi i la interpretació. Els avenços tecnològics estan acompanyats per la democratització de l'accés a la informació i per tant, a l'aprenentatge.

El currículum de Música desenvolupa les competències específiques a partir dels components d'identitat cultural, recepció cultural, autoexpressió i producció artística / cultural, basant-se en la interrelació entre ells i el caràcter vivencial de la matèria sense que uns es puguin entendre sense els altres.

Les competències s'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció.

L'assoliment de les competències específiques constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valora a través dels criteris d'avaluació. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers, les competències específiques s'avaluen a través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant

la flexibilitat necessària per establir connexions entre aquests.

Abordant un enfocament competencial, els criteris d'avaluació i els sabers, graduats a través dels cicles, es vertebren al voltant de les competències específiques. Aquesta progressió, que parteix d'entorns molt propers i manipulatius connectant amb les etapes d'educació infantil i primària, facilita la transició cap a aprenentatges més formals i afavoreix el desenvolupament de la capacitat de pensament abstracte.

Els criteris d'avaluació, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho. Es vinculen directament a les competències específiques. Els criteris d'avaluació permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències i el docent pot connectar-los de forma flexible amb els sabers de l'àrea o la matèria durant el procés d'ensenyament-aprenentatge.

El professorat ha de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat. El seu caràcter és marcadament competencial i els converteix en avaluadors tant de les capacitats desplegades com dels diferents tipus de sabers, és a dir, coneixements, destreses, valors i actituds que l'alumnat ha d'adquirir per desenvolupar-se en múltiples situacions pròpies de la societat moderna.

El currículum s'estructura en dues parts: una primera com a matèria comuna de primer a tercer d'ESO, que cada centre educatiu implanta en dos cursos i una segona part com a matèria optativa de quart d'ESO. Per a cadascuna s'han dissenyat uns sabers que s'articulen en tres blocs i integren els coneixements, destreses i actituds que es pretenen aconseguir a través d'un treball procedimental, amb la finalitat que els coneixements teòrics s'assimilïn després d'una familiarització i immersió en el llenguatge musical basat en la pràctica interpretativa.

El bloc *interpretació, improvisació i creació escènica* pretén l'aprenentatge de conceptes clau del llenguatge musical des de la concepció de l'aula com un espai dinàmic en què l'alumnat se sent còmode expressant les seves idees, tant a través de la utilització meditada com de l'ús lliure de diferents llenguatges. El treball basat en projectes grupals possibilita descobrir la importància d'actituds com ara la tolerància i el respecte, així com la valoració de la perseverança necessària per al domini tècnic de qualsevol instrument.

Finalment, sota la denominació de contextos i cultures musicals es pretén una aproximació als diferents gèneres i estils musicals més representatius del patrimoni musical que permet apropar d'una manera global i ordenada les diferents manifestacions musicals al llarg de la història i li ofereix una visió de la importància de l'art com a mitjà d'expressió.

El desenvolupament competencial de la matèria focalitza l'adquisició dels sabers partint d'un aprenentatge basat en la pràctica i en el desenvolupament d'habilitats que permetin a l'alumnat vivenciar la música a través de la interpretació, de la creació i des de l'escolta activa de diferents propostes artístiques. Per això, els criteris d'avaluació tenen en compte valorar el grau d'assoliment de les diverses competències específiques.

Per tal de millorar les capacitats de l'alumnat es dissenyaran diferents situacions d'aprenentatge que continguin els sabers bàsics i que, des d'una visió global, permetin l'aplicació dels coneixements adquirits. La connexió amb altres matèries, és, a priori, més directa amb Educació Plàstica, Visual i Audiovisual per compartir les dues competències artístiques, no obstant això és possible establir vinculacions amb la resta de matèries del currículum com, per exemple, les matemàtiques en les relacions rítmiques i estructurals, les qualitats físiques del so, la relació entre el llenguatge i la música, la simbiosi del text i l'idioma amb les melodies o la necessitat de conèixer la història per entendre el perquè de les diferents expressions musicals.

A la matèria Música es treballen un total de 4 competències específiques que són la concreció dels indicadors operatius de les competències clau definits al perfil competencial de sortida de l'alumnat al final de l'educació bàsica.

Competència específica 1

Analitzar produccions musicals a través de l'escolta activa, la identificació d'elements i la reflexió per entendre'n l'evolució i funcions dins la cultura.

criteris d'avaluació

Cursos de 1r a 3r	Optativa de 4t
<p>1.1 Identificar els factors històrics, culturals i socials que envolten determinades produccions musicals, comprenent-ne les característiques i la funció a través de l'anàlisi d'exemples, amb una actitud oberta i respectuosa.</p> <p>1.2 Identificar les característiques, elements i tècniques de diferents propostes musicals de la nostra cultura i d'altres, a través de diferents suports audiovisuals, evidenciant una actitud d'obertura, interès i respecte.</p> <p>1.3 Expressar l'opinió personal i les emocions experimentades, de manera respectuosa i crítica sobre exemples de músiques estudiades a través de l'audició, visionat o l'assistència a esdeveniments musicals.</p>	<p>1.1 Explicar els factors històrics, culturals i socials que envolten determinades produccions musicals, comprenent-ne les característiques i la funció a través de l'anàlisi d'exemples amb una actitud oberta i respectuosa.</p> <p>1.2 Valorar tot tipus de manifestacions musicals del segle XX i de l'actualitat incloent-hi el cinema, en relació amb els seus elements característics com a reflex de la societat on van ser creades des d'una actitud d'obertura, interès i respecte.</p> <p>1.3 Relacionar l'opinió personal i les emocions experimentades amb els coneixements musicals de manera respectuosa i crítica sobre exemples de músiques estudiades a través de l'audició, visionat o l'assistència a esdeveniments musicals.</p>

La música és un llenguatge que necessita conèixer els seus codis i la conjugació dels seus elements per poder comprendre-la. Mitjançant l'escolta activa i la familiarització amb partitures, textos escrits o altres recursos audiovisuals, l'alumnat ha de ser capaç de reconèixer les característiques més rellevants de les diferents propostes musicals.

Conèixer l'evolució de la música i les arts escèniques com a mitjà d'expressió en les diferents èpoques i societats és aprendre a valorar la seva importància en les transformacions socials de les quals són reflex i motor de canvi. La combinació de diferents formes d'expressió artística ha donat lloc a un patrimoni cultural que és important conèixer per a la construcció d'una identitat pròpia que s'assenta en la diversitat i la interculturalitat.

La participació com a públic actiu promou el contacte amb una varietat més àmplia de manifestacions culturals amb què l'alumnat té contacte, fomentant la curiositat, el respecte i l'assimilació de diverses formes d'expressió.

L'accés a les manifestacions musicals és més democràtic que mai a través de les xarxes d'accés digital. L'anàlisi de diferents propostes culturals converteix l'aula de música en un espai en el qual adquirir les eines que capaciten l'alumnat per conformar criteris estètics fonamentats en la diversitat. Analitzar-les facilitarà el camí cap a una identificació de les seves característiques més significatives que potenciarà la seva contextualització dins el marc històric i social en què van ser creades. Ser capaç de reconèixer diferents varietats de músiques i gèneres musicals, que, al no ser d'actualitat o consum habitual, queden fora dels mercats musicals, implica desenvolupar un sentit crític que permet accedir a tot tipus de manifestacions artístiques més enllà de l'oferta cultural i artística més immediata.

Competència específica 2

Expressar-se musicalment a través d'improvisacions vocals o instrumentals tenint en compte les emocions que provoquen i per desenvolupar la creativitat amb una actitud col·laborativa.

Criteris d'avaluació

Cursos de 1r a 3r	Optativa de 4t
2.1 Improvisar lliurement o a partir de pautes guiades, individuals o grupals, utilitzant el cos, la veu o els instruments i desenvolupant la creativitat i l'autoconfiança.	2.1 Aplicar tècniques d'improvisació individuals o grupals, utilitzant el cos, la veu, els instruments o les eines tecnològiques i desenvolupant la creativitat i l'autoconfiança.
2.2 Mostrar habilitats musicals individuals i grupals a través de la interpretació, enfortint l'autoestima i la consciència col·lectiva.	2.2 Desenvolupar habilitats musicals individuals i grupals a través de la interpretació, enfortint l'autoestima i la consciència col·lectiva.

La improvisació individual o grupal de petites peces, utilitzant esquemes predefinits i acordats pel conjunt és font d'enriquiment i aprenentatge.

El treball de l'expressió de manera grupal fomenta el respecte cap a la diversitat d'opinions, l'enriquiment cultural entre iguals i la superació de barreres i estereotips socials. El desenvolupament de la llengua oral permet expressar idees i conceptes simbòlics desenvolupant la capacitat de comunicació de l'interlocutor.

D'altra banda, l'expressió dels sentiments pot realitzar-se a través de la música i la dansa mitjançant la utilització lliure dels seus elements i potenciant l'experimentació sonora com a font de creativitat i d'expressió artística.

Competència específica 3

Interpretar a través de la veu, els instruments i la dansa per explorar les possibilitats creatives, expressives i emocionals i desenvolupar l'autoestima.

Criteris d'avaluació

Cursos de 1r a 3r	Optativa de 4t
<p>3.1 Utilitzar tècniques d'interpretació musical i corporal per al desenvolupament de les destreses musicals, potenciant l'expressió d'emocions i la seguretat en si mateix/a.</p> <p>3.2 Mostrar iniciativa en els processos creatius participant com a intèrpret en actuacions i manifestacions musicals i escèniques dins i/o fora de centre.</p> <p>3.3 Aplicar tècniques d'interpretació musical i de moviment en audicions i concerts a l'aula i fora, desenvolupant la creativitat i el respecte cap als altres.</p>	<p>3.1 Utilitzar tècniques d'interpretació musical i corporal adequades al context per a l'aprofundiment de les destreses musicals, potenciant l'expressió d'emocions i la seguretat en si mateix/a.</p> <p>3.2 Mostrar autonomia i responsabilitat en els processos creatius participant com a intèrpret en actuacions i manifestacions musicals i escèniques dins i fora de centre.</p> <p>3.3 Proposar tècniques d'interpretació musical i de moviment per a audicions i concerts a l'aula i fora, desenvolupant la creativitat i el respecte cap als altres.</p>

La interpretació de propostes musicals i altres vinculades al moviment i la dansa és una font de coneixement del patrimoni artístic, alhora que permet a l'alumnat utilitzar la música o la dansa com a mitjà d'expressió i canalització d'emocions a través d'un llenguatge no verbal.

L'ús de la veu, els diferents instruments musicals i el cos són eines que possibiliten participar activament en la reproducció d'obres ja compostes, a contribuir a la preservació del patrimoni artístic immaterial, a la difusió cultural i a la seva valoració. El coneixement dels elements bàsics del llenguatge musical, així com de les diferents tècniques necessàries per a la coordinació de moviments i la pràctica musical es fan imprescindibles per poder iniciar-se en les arts escèniques. Experimentar amb els diferents elements que els componen a través del cos i els instruments permet als alumnes familiaritzar-s'hi i explorar les seves possibilitats com a mitjà d'expressió.

Competència específica 4

Crear projectes musicals a través de la veu, els instruments i el cos amb el suport de les eines tecnològiques per desenvolupar oportunitats personals, socials i professionals de forma inclusiva.

Criteris d'avaluació

Cursos de 1r a 3r	Optativa de 4t
<p>4.1 Crear composicions bàsiques vocals, instrumentals, coreogràfiques i multidisciplinàries de manera individual i/o col·laborativa, mostrant respecte a idees,</p>	<p>4.1 Crear composicions complexes vocals, instrumentals, coreogràfiques i multidisciplinàries de manera individual i/o col·laborativa, mostrant respecte a idees,</p>

<p>emocions i sentiments del grup.</p> <p>4.2 Organitzar produccions que utilitzin la veu, el cos, els instruments i/o les eines digitals per al desenvolupament de projectes musicals, amb actitud inclusiva i cohesionadora, tenint en compte les oportunitats personals, socials i professionals.</p>	<p>emocions i sentiments del grup.</p> <p>4.2 Organitzar produccions que utilitzin la veu, el cos, els instruments i/o les eines digitals per al desenvolupament de projectes musicals, generant les oportunitats de desenvolupament personal, social i professional fruit de la feina col·laborativa.</p>
--	--

La participació en el disseny de propostes musicals implica l'acompliment de diferents rols dins de la feina grupal, fomentar el respecte i el valor de la feina individual dins del conjunt. En aquesta competència es posa en pràctica la capacitat de formular projectes i desenvolupar-los, fusionant els coneixements adquirits de manera global, per plasmar-los en un procés de creació pròpia. La utilització de mitjans digitals facilita la conjugació de diferents elements musicals i visuals, i la realització de propostes artístiques de l'alumnat que els permetin manifestar les seves idees d'una forma creativa.

La creació de peces vocals i/o instrumentals implica l'ús dels elements bàsics del llenguatge musical per tal de crear un discurs coherent que s'adapti al desenvolupament de la idea inicial. En el procés de creació es fusionen els coneixements previs de l'alumnat, alhora que s'activa la creativitat i incrementa la demanda de coneixements tècnics i teòrics per poder seguir millorant-ne els resultats.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses, valors i actituds, es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Cursos de primer a tercer

A. Escolta i percepció musical

- Identificació auditiva, descripció i valoració de les característiques més rellevants i

significatives de diversitat d'obres musicals.

- Manifestació de les normes de comportament bàsic, com el respecte i la valoració, en audicions enregistrades o en directe.
- Anàlisi auditiva dels trets estilístics de la música vocal i instrumental d'obres musicals de diferents èpoques i cultures.
- Identificació i discriminació auditiva dels paràmetres del so en diverses obres i manifestacions musicals.

B. Interpretació, improvisació i creació

- Ús de grafies convencionals i no convencionals en la lectura i escriptura musical.
- Interpretació musical individual i col·lectiva a partir de la descodificació dels elements bàsics del llenguatge musical.
- Pràctica dels intervals, escales i acords musicals en interpretacions, improvisacions i creacions individuals i col·lectives.
- Aplicació elementals per a la interpretació: tècniques vocals, instrumentals i corporals, tècniques d'estudi i de gestió d'emocions en la preparació d'obres i la interpretació individual i col·lectiva.
- Improvisació guiada i lliure en interpretacions individuals i col·lectives.
- Ús i adaptació del llenguatge musical a través d'aplicacions tecnològiques en projectes musicals i artístics.
- Composició musical a partir de la veu, el cos, els instruments i/o les eines tecnològiques.
- Creació individual i/o col·lectiva a partir de processos que engloben diferents llenguatges artístics.

C. Contextos i cultures musicals

- Anàlisi de l'evolució de les textures musicals i les formes musicals en obres de diferents períodes històrics.
- Identificació de les característiques estilístiques i socials dels principals gèneres del repertori més rellevant del patrimoni cultural i musical.
- Recerca d'artistes i agrupacions locals, nacionals i d'arreu.
- Desenvolupament del pensament ètic i responsable en relació amb la propietat intel·lectual i cultural.
- Contextualització de les principals agrupacions musicals a partir de les famílies instrumentals i les característiques vocals.
- Desenvolupament de propostes artístiques que posin en valor les músiques tradicionals, populars i urbanes.

Matèria optativa de quart curs

A. Escolta i percepció musical

- Anàlisi descriptiva de les característiques més rellevants de diverses propostes musicals
- Relació entre les danses, les agrupacions vocals i instrumentals en les diferents etapes històriques.
- Recerca d'artistes i agrupacions locals, regionals, nacionals i d'arreu.
- Anàlisi d'esdeveniments i manifestacions musicals, escèniques i dansístiques en viu i registrades.

B. Interpretació, improvisació i creació

- Pràctica de les tècniques elementals per a la interpretació: tècniques vocals, instrumentals i corporals, tècniques d'estudi i de regulació de les emocions.

- Interpretació de repertori vocal, instrumental o corporal individual i/o grupal de diferents tipus de música actual.
- Improvisació guiada i lliure a partir de tècniques vocals, instrumentals i/o corporals.
- Creació de productes musicals i audiovisuals a partir de diferents elements i recursos.
- Edició de partitures i aplicacions informàtiques en la creació, la interpretació i la improvisació.
- Participació en activitats musicals mostrant les normes socials de comportament adequades.

C. Context i cultures musicals, mitjans de comunicació i tecnologies

- Edició, gravació i reproducció del so en diferents contextos.
- Ús de sistemes d'enregistrament i reproducció de so dins i fora de l'aula.
- Contextualització històrica i social de la música al cinema.
- Anàlisi de les músiques populars urbanes nacionals i internacionals des dels anys 50 fins a l'actualitat. El rock. El jazz. Principals solistes i grups musicals.
- Valoració de la transformació dels valors, els hàbits, el consum i el gust musical com a conseqüència dels avenços tecnològics.